

Křenkova zahrada

Pozemky by byly převedeny do funkčního využití pro edukaci, rekreaci, environmentální vzdělávání, tedy i pro školy a širokou veřejnost. Budou celoročně přístupné (bez omezení) a v rámci ochrany přírody zde budou vybudovány biotopy, které ze současné krajiny mizí.

REKREAČNÍ VYUŽITÍ

- Parkoviště: Při komunikaci by bylo vybudováno vsakovací odstavné parkoviště pro návštěvníky. Toto parkoviště by bylo k dispozici zdarma. Vedle parkoviště by byl k dispozici krytý celodřevěný altánek, s možností posezení (lavice, stoly).
- Altánek by byl celodřevěný, s minimem kovových prvků a mohl by se inspirovat některým z památkově chráněných altánů z regionu.
- Okolí altánku by bylo doplněno místem pro děti (pískoviště, prolézačky).
- Poblíž parkoviště by se nacházela informační cedule se souhrnnými informacemi o využívání Křenkovy zahrady. Tedy základními historickými údaji, popisem ovocného sadu a popisem důležitosti sadů pro přírodu. Dále s vysvětlením ekologické funkce lesa, květnaté louky, včel apod. Součástí by byla i mapa Křenkovy zahrady.
- Cyklostezka: V návaznosti a k propojení cyklotrasy z Frenštátu p. R. a Tiché by zde vnikl kratší úsek cyklostezky.
- Na několika místech podél chodníků by byly umístěny lavičky k sezení.
- Od laviček by vedly vedlejší větve chodníků směrem do louky, k mokřadům. Tyto vedlejší chodníčky by byly z volně ložených kamenů. Tyto kameny mají svůj význam nejen pro chodce, ale podporují i některé z druhů hmyzu (mravenců) protože absorbují sluneční záření a distribuují teplo pod zem.
- Byly by zde prostory určené pro odpočinek i pro aktivní pohyb. K úvaze je osazení chodníků o venkovní sportovní stroje.

VZDĚLÁVACÍ VYUŽITÍ

- Naučná stezka: Ve spolupráci s obcemi Tichá a Frenštát p.R. by byly vybudovány chodníčky s naučnými tabulemi (naučná stezka).
- Tyto chodníčky budou, v souladu se zkušenostmi z obdobných projektů, z dusaného či mlatového materiálu (nikoliv dlážděné), s železnou obrubou po stranách, která brání vzniku travních drnů.
- Zachování a zpřístupnění „Kunčické lípy“, která je s obvodem kmene 6 metrů největší nejen v Kunčicích, ale i v blízkém okolí.
- Menší část lesní plochy by byla vyčleněna pro obnovu arboreta, aby se zachoval původní záměr prvních majitelů. A to s důrazem na jehličnany r. *Picea* (smrky), r. *Abies* (jedle), r. *Taxus* (tisy) a *Larix* (modřiny).
- Umístění menšího počtu včelínů a úlů, včetně takových, které umožní edukační činnost a seznámí návštěvníky s užitečností včel.
- Dále bude návštěvník seznámen s dalšími opylovači, kteří jsou nezbytní pro rozmnožování rostlin. Pro tyto opylovače se průběžně po celé ploše připraví příznivé prostředí.
- Umístění ploch pro samotářské včely včetně instalace tzv. hmyzích domečků.

EKOLOGICKÁ FUNKCE PLOCHY

Vodní plocha:

Travnatá plocha Křenkova sadu ležící na katastrálním území Kunčic pod Ondřejníkem není úplně vhodná pro budování větších vodních ploch, protože se jedná o prostory ve svahu. Pouze směrem k potoku (na jižní hranici), by vznikly větší tůňky.

Cílem je zaměřit se na

1. Vybudování mokřadů, případně míst pro vznik tzv. jarních tůní (dočasných mokřadů), které v létě vysychají. Tyto plochy budou závislé na přísunu vody pomocí deště.
2. Vybudování trvalých menších vodních ploch (mokřadů).

Tyto plochy slouží především k rozmnožování obojživelníků, kteří jsou celkově na ústupu, a vodnímu hmyzu. Okolo tůní vzniknou navazující biotopy, které slouží dalšímu hmyzu, např. rovnokřídlým (*Orthoptera*), plošticím (*Heteroptera*), vážkám (*Odonata*), zde například největší naší vzácné vážce *Leucorrhinia pectoralis*.

Trvalejší tůně menší velikosti mohou posloužit k návratu drobné rybky Slunky obecné (*Leucaspius delineatus*), která vymírá. V případě vzniku větší tůně, by tato mohla posloužit k zachování karase obecného (*Carassius carassius*), který již na našem území prakticky vymřel. Oba tyto druhy jsou dnes kriticky ohrožené a vytvořením vhodných biotopů lze přispět k zachování genofondu regionálních ras obou rybích druhů.

V návaznosti na tyto plochy by mohli plochy osídlit a navštěvovat hnízdící ptáci (ledňáček, rákosníci a další druhy ptactva).

Rašelinná tůň: Vybudování mokřadu na hranici lesa s kyselým prostředím by umožnilo výskyt několik vzácným druhům rostlin, které se v Beskydech dříve vyskytovaly na původních rašeliništích a které jsou dnes na ústupu. Jako je například Ďáblík bahenní (*Calla palustris*).

Lesopark a arboretum:

Vybudovaný lesopark by z části kopíroval valašskou krajinu, tak aby poskytl maximální možné útočiště pro zvířata a především hmyz.

Řídký prosvětlený les

Prosvětlený nebo také řídký les je v současné době nedostatkovým biotopem, který za dodržení jednoduchých pravidel a vhodné skladbě lesa může přinést pozitivní výsledky.

Takováto místa mohou sloužit např. pro lesní mravence, kteří jsou v Beskydech dlouhodobě na ústupu. Lokálně se zde vyskytuje mravenec lesní (*Formica rufa*), který by podobnou lokalitu přirozeně osídlil. Významné jsou i pro hmyz obecně, na prosvětlené lesy se váže početné společenstvo nočních motýlů (*Lepidoptera*), jejichž housenky pak slouží jako potrava pro hmyzožravé ptáky.

Jedním z nedostatkových biotopů je řídký a prosvětlený les, který se dnes prakticky v krajině nevyskytuje. Lesnické využití vyžaduje hustou výsadbu a neudržované plochy zarůstají, díky absenci velkých herbivorů, nebo absenci lidských zásahů. Přitom tento les, který bude na

mírném svahu orientován jižním směrem, představuje místo, které může výrazně posloužit celé řadě vzácných druhů hmyzu a rostlin.

Například lesním mravencům (r. *Formica*). Zde navážeme na studie a ochranné práce, které v regionu v minulosti realizovala kunčická pobočka ČSOP ZO 68/01.

Broukoviště (loggery)

Jedná se o novou, ale v ČR zatím opomíjenou formu ochrany hmyzu. Jedná se o shromaždiště starých kmenů (již s larvami hmyzu) a zároveň nového dřeva v kulatině.

Na broukoviště se také umísťují velké dřevěné makety xylofágního hmyzu, což následně pomáhá s vysvětlením potřeby broukovišť širší veřejnosti.

Mimo jedno centrální broukoviště by se na vhodných místech umístily padlé kmeny stromů (nebo ponechaly stávající), aby se podpořil růst saprofytických hub i xylofágního hmyzu, i mimo centrální broukoviště. Část zde rostoucích a odumírajících stromů je možno ořezat na torzo a demonstrovat význam tohoto zásahu (čili ne odstranění na pařez) pro ochranu přírody – bude patrné zmlazení a znovuoživení starého stromu – podpora proměny estetického vnímání biotopů se starými stromy.

Útočiště pro plazy

Na více místech by v ploše byly umístěny zídky, hromady loženého kamení a kruhové kamenné „věže“. Ty by vždy byly orientovány jižním, nebo jihovýchodním směrem, kvůli slunečnímu záření. Na odlehlejších místech, by tyto kamenné útočiště byly doplněny sypkou plochou pro kladení vajec plazů.

Kompostové hromady

Tyto plochy slouží k zazimování hmyzu, plazů i savců (ježkům). Jedna z kompostových hromad by byla z prokládaných větví, na pomezí lesa (může být poblíž broukoviště). Větší větve zadržují tvar a prostor mezi nimi by byl vyplněn štěpkou, listím a trávou.

Druhá kompostová hromada by sloužila jak praktickému účelu (uskladnění štěpky, a především posečené trávy). Toto kompostové úložiště by bylo větší (cca 3*5 m), aby se v ní dalo snadno manipulovat a uskladňovat posečenou travu.

Květnatá louka:

Na vhodné části bezlesí by byla obnovena typická beskydská květnatá louka, která byla naprosto běžným typem lučního porostu před zcelováním pozemků, hnojením a doševy produkčních lučních směsí – vše realizováno ve zrychlujícím tempu po roce cca 1970 až do současné doby. Výsevy by byly praktikovány odborníky doporučenou semennou směsí, za předchozí povrchové úpravy louky (částečně stržený drn, bránování, vytvoření drobných depresí a elevací v terénu). Cílem je mít na omezeném prostoru co nejpestřejší nabídku lučních biotopů co se druhového složení bylin a trav a struktury porostu týče.

Květnaté louky jsou nezbytným biotopem pro řadu hmyzích společenství, především však pro motýly (*Lepidoptera*).

Tradiční údržba korun stromů

Důležitou součástí úpravy stromů v 19. století bylo tzv. tvarování na babku. Další tradiční úprava koruny byla po tzv. letnění. Takto tvarované stromy mohou na první pohled působit

nepřiměřeně, ale mají svůj výrazný význam historický a ekologický. Dříve byla valašská krajina typická právě takto „deformovanými stromy“.

Moderní arboretum

Menší část lesní plochy by byla vyčleněna pro obnovu arboreta, aby se zachoval původní záměr prvních majitelů. A to s důrazem na jehličnany r. *Picea* (smrky), *Larix* (modříny), tis (*Taxus*) a další.

Plochy by byly připravovány a konzultovány s odborníky:

- Tvarování stromů, úprava lesa a broukoviště: Mgr. Lukáš Čížek, Ph.D.
- Monitoring vodních ploch: RNDr. Ing. Vojtěch Kolář, Ph.D.
- Entomologie motýlů a květnatých luk: RNDr. Zdeněk Faltýnek Fric, Ph.D., Doc. Mgr. Martin Konvička, Ph.D.
- Tvorba květnatých luk s návazností na hmyzí společenství: RNDr. Lukáš Spitzer Ph.D.
- Ovocný sad: konzultace a realizace: Leoš Huml, Ing. Ondřej Dovala (Řez a péče o ovocné stromy)

OVOCNÝ SAD

Ovocný sad:

Část louky by byla osázena ovocnými stromy. Stromy by byly vysazeny v podobě vysokokmenu a třičtvrtě kmenu (na jabloňových a hrušňových semenáčích) a převážná část ovocných stromů by byla vysazena semenáčky z původních krajových odrůd.

REGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE

Výsledný projekt bude konzultován a realizován v úzké spolupráci s dalšími vlastníky pozemků bývalé Křenkovy zahrady, tedy obcí Tichá a městem Frenštát pod Radhoštěm. Cílem bude spolupráce všech tří obcí, tak, aby tato plocha sloužila ku prospěchu všem občanům i turistům.

Dne 30.1.2023 v Kunčicích pod Ondřejníkem
Zpracoval Petr Tryščuk, místostarosta